

LABOD izhaja štirinajst-
dnevno v nakladi 2650 izvo-
dov — Ureja ga uredniški
odbor — Odgovorna ured-
nica: Lidija Jež, tehnično
ureja: novinarski servis —
Grafična priprava in tisk
Dolenjski Informativni cen-
ter Novo mesto.

labod

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LABOD TOVARNE OBLAČIL NOVO MESTO

LETO 13

NOVO MESTO, 23. FEBRUAR 1987

ŠTEVILKA 3

kako smo gospodarili v letu 1986

Ocena pogojev gospodarjenja v letu 1986

Leto 1986 je bilo, glede na pogoje gospodarjenja, prav gotovo eno najtežjih, če že ne zelo težkih let. SFRJ je v tem letu zabeležila največjo stopnjo inflacije v povojnem obdobju. Merjena s cenami na drobno, je inflacija v primerjavi s preteklim letom znašala 88,1%. Povprečno so cene na drobno rastle po stopnji 5,4% mesečno, v letu 1985 pa 4,8%.

V letu 1986 je bilo gibanje cen med letom zelo različno in vendar v drugem polletju bolj umirjeno. Kljub temu pa je bilo leto končano s stopnjo inflacije 92% (december 1986 v primerjavi z decembrom 1985).

Posplošeno bi lahko rekli, da so številni in raznoliki ukrepi ekonomske politike usmerjeni v sanacijo nakopičenih problemov ostajali neučinkoviti, večkrat pa so bile rešitve nekompletne, neučinkovite pa tudi izigrane v praksi. Še več, taki ukrepi so nujno povzročili obratne efekte od pričakovanih in povečevali inflacijo. Tako primeri so: politika realnih obresti, realnega kursa-tečaja dinarja, realnih stroškov, odstranjevanje disparitet cen, ipd.

Na koordinaciji osnovnih organizacij sindikata v novomeškem delu Laboda tečejo dogovori za enotne akcije na tem področju. Na zadnji seji koordinacije so se prisotni dogovarjali tudi za obliko praznovanja letošnjega praznika delovne organizacije.

Spremljivalni pojavi take situacije so siromašenje gospodarstva, padec življenjskega standarda, razrednotenje dela, padec produktivnosti, rast režije v najširšem smislu, izgube, erozija poslovne morale itd...

V letu 1986 lahko k vsemu dosedaj povedanemu dodamo še, da je na rast inflacije delovalo tudi povečevanje domače potrošnje na nerealnih osnovah, nerealna denarna ekspanzija tako »državnega« kot »sivega« denarja in naše večno kolebanje v pogledu izvajanja realnih ekonomskih zakonitosti.

Več kot očitno je, da v takih pogojih gospodarjenja nismo v celoti realizirali z resolucijo zastavljenih ciljev, ki so slej ko prej ostali le skupek pobožnih želja, na kar so dobri poznavalci gospodarskih razmer opozarjali že pred sprejemom tega dokumenta.

V tej luči je treba obravnavati vsa dogajanja v letu 1986. Gospodariti v težjih razmerah je bilo vse prej kot lahko. V kolikšni meri pa smo mi sami uresničili znotraj teh dogajanj svoje planske cilje pa bomo skušali odgovoriti v nadaljevanju.

IZVRŠITEV S PLANOM ZA LETO 1986 ZASTAVLJENIH NALOG

Proizvodni programi-realizacija globalno dosežena

Udeležba posamezne skupine proizvodov v skupni proizvodnji dovoljuje oceno, da je bila realizirana globalna us-

meritev. Povečan je delež srajc in zmanjšan delež kril, medtem, ko so bluze in druga vrhna oblačila v planiranem obsegu.

Nekoliko težje je realno oceniti v kolikšni meri je realizirana usmeritev v zahtevnejše, modne in dohodkovno zanimive proizvode. Kazalci, kot so povprečno dosežen čas izdelave, ki je višji kot v preteklem letu, povečanje števila delovnih nalogov z manjšim številom komadov, sicer kažejo na to, da je realizirano tudi del te usmeritve. Del zato, ker so takšni kazalci tudi posledica števila modelov v kolekciji, števila desenov in velikostnih števil, kvalitete osnovnega in pomožnega materiala, pripravljenosti delovnega naloga, ustreznosti strojne opreme, proizvodnje za izvoz.

ZAPOSLOVANJE — zaposlujeemo kader z ustrežno šolo

V letu 1986 se je ponovila situacija iz predhodnega leta, ko

V današnji številki

Predstavljamo metodo spremljanja kvalitete.
Koliko stane izvod našega glasila?
Kam »spadajo« upokojeenci, ki so se upokojili v Tip-topu pred pripojitvijo k Labodu?

smo zaposlili pretežni del novih delavcev v neposredni proizvodnji šele v mesecu septembru, medtem, ko je bilo število odhodov skozi vse leto dokaj enakomerno. Takšno stanje je sicer posledica opredelitve da bomo zaposlovali predvsem kvalificiran kader (iz usmerjenega izobraževanja), vendar na to ne more biti izključni vir, saj stanje kaže, da ne nadomeščamo niti fluktuacije, kaj šele povečevanja zaposlenih. V neposredni proizvodnji se je stanje sicer povečalo za 5 delavcev, vendar je to posledica večjega povečanja le v TOZD Delta, medtem ko je v ostalih tozđ stanje nespremenjeno ali pa celo zmanjšano (Libna). V primerjavi s planom je stanje nižje v Libni in Zali, povečanje pa je v Delti in Temenici.

Odnos neposredne proizvodnje: režija se je med letom spreminjala glede na situacijo v neposredni proizvodnji, po stanju 31. 12. pa je razmerje takšno kot je bilo planirano, to je 70:30.

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA - kazalci niso najugodnejši

Delež opravljenih v skupnih urah je na nivoju delovne organizacije v planirani višini, to je 88%. Odstopanja po posameznih tozđ, največ v tozđ Libna, povprečje proizvodnih tozđ pa je tudi 1% nižje od DO. Po razporeditvi je bilo v letu 1986 povprečno po normi opravljeno 76,85% možnega letnega fonda ur v neposredni proizvodnji, kar je manj kot v letu 1985. Z nekoliko poenostavitve lahko rečemo, da so bile tudi strojne kapacitete izkoriščene v sorazmerju z delom po normi.

Nekoliko boljše stanje v tozđ Delta, kjer je po normi opravljenih 79,73% ur. Temenici z 79,75% in Zali z 79,64% ur.

Na zaposlenega v neposredni proizvodnji je bilo po normi izvršenih 1.684 ur ali 0,3% manj kot v letu 1985, po času pa 61 ur. Podaljšanega dela je bilo povprečno 35 ur na zaposlenega, kar je 10 ur več kot v preteklem letu.

Na nivoju delovne organizacije je bilo na delavca izvršenih 1.156 ur po normi kar je 2% manj kot v letu 1985 598 uro po času kar je 1% več kot v letu 1985

38 nadur ali 6% več kot v letu 1985.

Izostankov zaradi bolniške in porodniške je bilo v DO 12%, v proizvodnih tozđ povprečno 13%. Največ izpada je bilo v tozđ Libna (15,42) medtem, ko so drugi tozđi do-

kaj blizu povprečja. Tako velika odsotnost v Libni se odraža tudi na deležu opravljenih ur po normi, ki je najnižja (73,29%).

V strukturi izostankov ima največji delež bolniška do 30 dni 34% in porodniška 42%. Število izgubljenih ur na zaposlenega je 282 ali 12% več kot v preteklem letu. Povečala se je bolniška do 30 dni (iz 81 na 95 ur povprečno na delavca) ter porodniška.

PRODUKTIVNOST DELA - zabeležena povečana produktivnost

Kazalec produktivnosti dela je v fakturiranih minutah na delavca izražen obseg proizvodnje. Ta kaže, da smo v letu 1986 v povprečju ponovno zabeležili povečano produktivnost, saj smo izvršili za 2,2% več minut po zaposlenem v neposredni proizvodnji. Povečanje za 0,6% beležimo tudi na nivoju DO iz naslova lastne proizvodnje. To je glede na predhodna leta, ko smo beležili konstantno padanje produktivnosti brez dvoma zadovoljiv podatek. Drugačno pa je stanje po tozđ. Podatki kažejo, da sta povečali produktivnost le tozđ Ločna (0,4%) in Delta (za 9,4%), vsi ostali pa zmanjšali. Vzroke za takšno stanje je treba iskati v vseh dejavnikih, ki so prisotni v proizvodnem procesu začeni od pripravljenosti delovnih nalogov, za katere smo vse leto ugotavljali, da niso pripravljene kot bi bilo potrebno, prevečkrat neustrezni kvaliteti surovin in pomožnih materialov do lansiranja delovnih nalogov.

Nadalje se je povečalo število manjših delovnih nalogov, v Libni Delti, Temenici in Zali. Odraz v količini proizvodnje na zaposlenega imajo tudi nadplanske odsotnosti z dela, razporeditev dela po normi in času. Glede na povprečen čas uvajanja v proizvodnjo je eden od dejavnikov delež delavcev v neposredni proizvodnji z manj kot 2 leti dela in število delavcev, ki ne dosegajo 100% rezultata.

Po stanju 31. 12. 1986 je bilo z manj kot 2 leti dela v Labodu v neposredni proizvodnji 253 delavcev ali 17% (po izpisu na osnovi podatkov vnešenih v računalnik za OD).

IZVRŠEVANJE PLANA PROIZVODNJE - izvršenih več minut

98,52% izvršitev plana se ob upoštevanju vseh doslej omenjenih dejavnikov ocenjuje kot dobro. 100 in več procentov so plan izvršile tozđ Ločna, Tip-

top in Temenica, tozđ Delta 97,54%, najbolj pa sta pod planom tozđ Libna 96,11% in tozđ Zala 95,39%. V tozđ Zala izhaja izpod plana in začetka leta do rebalansa, ki je bil izdelan zaradi 16% nižjega števila zaposlenih v neposredni proizvodnji kot je bil plan. Izvršitev plana v tozđ v obdobju maj-december pa je 101,3%.

V primerjavi na preteklo leto smo izvršili 1,08% več minut. Razen Libne in Zale so vse tozđ povečale obseg skozi proizvodne minute.

Tudi v letu 1986 je bilo zaradi možnosti plasmaja več kooperacije kot smo planirali. Skupno je bilo v lastni proizvodnji izdelano 1.840 kosov več kot v preteklem letu. Udeležba programov se je spremenila v korist bluz in

zmanjšanja srajc. V količini je bilo bluz za 65.400 kosov več. Proizvodnja bluz se je povečala predvsem za izvoz, nekoliko manj za domači trg.

Doseganje norm je bilo v povprečju za 2,89% višje kot v preteklem letu, kar se je seveda odrazilo tudi v doseženem planu. Znižanje povprečne norme beleži le tozđ Libna in sicer za 0,84%.

REALIZACIJA PLANA PRODAJE IN NABAVE - z nekoliko napora uspešno

Plan prodaje na domačem trgu je bil vrednostno presežen za 50,8%. Povečanje izhaja iz naslova spremembe izdelkov, povečanega količinskega obsega plasmaja in cen. Na domačem trgu je bilo prodano.

		index na leto 85
srajc	1.410.129 kosov	99,1
bluz	447.826 kosov	99,5
krila	132.511 kosov	125,1
VO	133.135 kosov	117,8

Prodaja celotne proizvodene količine izdelkov ponovno potrjuje, da je programska usmeritev in struktura proizvodov na trgu osvojena, prav tako pa dajejo rezultate pristop do trgovine, poslovnost. Vse ima večjo težo v situaciji, ko se iz leta v leto intenzivno povečujejo proizvodne kapacitete konfekarjev in zasičeno domače tržišče. Kako se je situacija spremenila kaže tudi podatek udeležbe naših proizvodov v proizvodnji SFRJ (izračun na osnovi podatka poslovne skupnosti SFRJ za leto 1985).

	delež Laboda
srajc	6,3%
bluze	9,0%
VO	0,5%

Na področju nabave je bila tudi v letu 1986 prisotna podobna problematika kot v preteklih letih. Ponudba tkanin na domačem trgu za proizvodnjo srajc se je po rokih dobave nekoliko izboljšala, čutijo se tudi premiki glede boljše kvalitete. Nabava tkanin za proizvode težke konfekcije je bila dosti težja, ker je povpraševanje na domačem trgu dosti večje kot pa je ponudba.

Za vse programe so bile nabavljene planirane količine osnovnih in pomožnih materialov. V strukturi je bilo več uvoženih tkanin, predvsem za bluze, ker je bil spremenjen režim uvoza iz dežel v razvoju.

Uvoz tkanin je bil zanimiv tudi iz cenovnega stališča, saj so cene za kvalitetnejše tkanine v zahodni Evropi celo nižje kot pri naših proizvajalcih.

REALIZACIJA PLANA IZVOZA IN UVOZA

Plan izvoza je bil v celoti realiziran 90%, izpad je nastal zaradi nerealiziranega izvoza v DVR, ker so se plačilni pogoji tekom leta spremenili v tolikšni meri, da do izvoza ni prišlo.

Sicer pa je bil izvoz na konvertibilni trg realiziran v pogodbenih in planskih okvirih.

V strukturi izvoza so prevladovali predelavni posli, ki jih je bilo 91%. Od vsega izvoza je bilo na konvertibilnem trgu realizirano 99% in le 1 na klirinškem.

Proizvodnih kapacitet je bilo angažiranih v delovni organizaciji 47%, kar je več kot v letu 1985, v primerjavi na plan pa nekoliko manj.

Vrednost uvoza je 48% nad planirano. Možnosti uvoza so bile nekoliko ugodnejše iz DVR, kjer smo nabavili tkanine, sicer pa se uvozne možnosti niso izboljšale. V strukturi uvoza je konvertibilni trg zastopan 84%. Po vrsti uvoza pa je delež surovin in pomožnega materiala 91% in 9% oprema.

TABELNI PREGLEDI

Število zaposlenih

TOZD	Realiz. 1985	Plan 1986	Realiz. 1986	Index 3:1	3:2
0	1	2	3	4	5
LOČNA	315	318	317	100,63	99,69
LIBNA	348	343	346	99,42	100,87
DELTA	628	601	641	102,07	106,66
TIP-TOP	161	162	165	102,48	101,85
TEMENICA	144	145	147	102,08	101,38
ZALA	105	111	106	100,95	95,50
COMMERCE	240	238	235	97,92	98,74
DSSS	97	99	100	103,09	101,01
LABOD	2.038	2.017	2.057	100,93	101,98

Proizvodnja v fakturiranih minutah

TOZD	Realiz. 1986	% plana	Index 1986 1985
LOČNA	29.441.160	101,30	101,58
LIBNA	27.934.646	96,11	96,07
DELTA	50.766.250	97,54	105,57
TIP-TOP	13.494.594	99,95	100,40
TEMENICA	12.802.539	102,66	104,34
ZALA	9.206.576	95,39	89,77
SKUPAJ	143.645.765	98,52	101,08
Kooperac.	23.609.405	181,81	145,69
SKUPAJ	167.255.170	105,33	105,64

doseganje norme (iz izvršenih minut)

TOZD	1985	1986	Index
LOČNA	104,3	107,9	103,45
LIBNA	107,3	106,4	99,16
DELTA	96,6	102,8	106,42
TIP-TOP	113,0	113,0	100,00
TEMENICA	112,0	112,4	100,36
ZALA	109,6	111,3	101,55
POPREČNO	103,8	106,8	102,89

Fakturirana realizacija

PROGRAM	1985	1986	Index
Srajce — bluze	4.395.089	9.048.069	205,9
Vrhnja oblačila	1.762.271	4.436.100	251,7
SKUPAJ	6.157.360	13.484.169	219,0
V tem:		35.997	—
— material	—	35.997	—
— za domači trg	5.105.775	11.445.805	224,2
— za izvoz	1.051.585	2.002.367	190,4

Izvršitev plana prodaje

	Plan 1986	Realizacija 1986	Index
1. Domačim kupcem: SB	5.300.000	7.425.702	140,11
VO	2.200.000	4.056.100	184,37
SKUPAJ	7.500.000	11.481.802	153,09
2. Izvoz: SB	1.700.000	1.622.367	95,43
VO	800.000	380.000	47,50
SKUPAJ	2.500.000	2.002.367	80,09
3. Skupaj prodaja	10.000.000	13.484.169	134,84
4. Promet prodajalen	570.000	839.946	147,36

POPREČNO IZPLAČANI OD (na delavca mesečno — netto)

TOZD	I.-XII. 1985	X.-XII. 1986	INDEX 3:2	3:2
0	1	2	3	4
LOČNA:	41.983,—	99.113,—	236,08	210,72
LIBNA:	42.274	91.624	216,74	200,39
DELTA:	38.840	91.451	235,46	212,09
TIP-TOP:	47.227	105.487	223,36	199,57
TEMENICA:	45.136	104.928	232,47	205,56
ZALA:	48.274	100.331	207,84	187,94
SKUPAJ PROIZ. TOZD:	41.997	95.935	228,43	205,95
COMMERCE:	61.761	138.103	223,61	203,65
DSSS:	60.416	135.937	225,00	207,46
DO »LABOD«:	45.292	103.050	227,52	205,79

CELOTNI PRIHODEK IN RAZDELITEV

	Plan 1986	Strukt.	Realiz. 1986	Strukt.	Index
CELOTNI PRIHODEK	11.250.320	100	14.605.669	100	129,8
PORABLJENA SREDSTVA	7.124.780	63,3	9.035.811	61,9	126,8
DOHODEK	4.125.540	36,7	5.569.858	38,1	135,0
OBVEZNOSTI IZ DOHODKA	908.325	8,1	1.464.397	10,0	161,2
ČISTI DOHODEK	3.217.215	28,6	4.105.460	28,1	127,6

razmišljanje o delu

Procesni računalnik je prav gotovo velika pridobitev. V celoti pa se bomo tega zavedali šele takrat, ko ga bomo znali dobro uporabljati in izkoristiti. Da bi delo čim bolj steklo, je bilo vložnega veliko truda. Veliko pa bomo morali še postoriti, da bo vse skupaj v celoti »špilalo«, kot včasih reče naš generalni direktor. Razmnoževanje krojev za vrhnja oblačila ni tako enostavna naloga. Tu je veliko delov, delitev osnove, podlog, tudi moda igra pomembno vlogo. Vse to je treba pravočasno in natančno označiti. Prve kroje za program vrhnjih oblačil smo že dali v razmnoževanje. Pomanjkanje časa, ki je vedno prisotno, nas je tudi ob tem natančnem in zahtevnem delu močno pestilo, zato smo si ob prvem pristopu zaželeli še posebno iz srca — srečno.

Seveda pa ta naša nova pot še nima vseh oznak in nakazanih smeri. Ob nastanku oddelka po meri je bilo rečeno, da bodo delali po obstoječih konfekcijskih krojih, ki jih od kolekcije do kolekcije obnavljamo. Danes pa se naši mojstri v oddelku po meri in krojilci ubadajo z zelo velikimi težavami, ki jih v kratkem niti ni moč opisati. Med drugim delajo tudi na zelo starih krojih, ki jih je moda že zdavnaj prešla, mi pa jih še hranimo v arhivu in včasih pridejo prav. Ob tem bi se morali zamisliti, saj so na drugi strani naše stranke — od pilotov do pevcev — še kako zahtevne. Usklajevanje do modnosti in popolnosti, kakršno pričakujejo iz oddelka po meri, pa nosijo delavci.

Kroji, razmnoženi v računalniku, bodo shranjeni pod določeno šifro. Našim krojilcem bodo nedostopni. Že ob začetku dela na procesnem računalniku bi morali vsi, ki delamo v tej verigi, vedeti, kakšna so pravila obnašanja in dela s procesnim računalnikom, kaj je komu dostopno in kaj ne. Saj le tako naši delavci ne bodo imeli neljubega občutka, da »plešemo poslednji tango«.

JANEZ MAROLT

KUM ROZINA, plansko-analitska služba

spremljanje kvalitete

Odveč bi bilo ponavljati, kako usodno smo odvisni od kvalitete. Za ugotavljanje te smo sprejeli pravilnik o kvaliteti, kaže pa, da je le-ta težko uporaben v naših tozdih. Komisija, ki spremlja kvaliteto, se je zato na osnovi zaključkov in izkušenj v tozdu Delta odločila, da priporoči vsem tozdom uporabo metode, ki so jo v Delti uporabljali že vse lansko leto. Ta metoda je sicer tudi že urejena v samoupravnem sporazumu o normah, pred kratkim pa so jo potrdili tudi vsi organi upravljanja in začne veljati s 1. marcem.

METODA

ugotavljanja delovne uspešnosti na osnovi kvalitete del, uporabljajoč dodatni delovni čas kot merilo.

1. Podatki o delavcu in o operacijah — knjiga ali blok:
— delavec »N« DN št.....,
— operacija »X« norma čas.....,
— bonifikacija za operacijo »X«,
— napake in norma čas za odpravo napak.

2. Priznane proizvodne minute po DN.

3. Planske proizvodne minute v obračunskem mesecu.

4. Izgubljene proizvodne minute (dodatni delovni čas) X 3.

5. Dejansko dosežene proizvodne minute po DN tč 2 minus tč 4.

6. Delovna uspešnost delavca (razlika) tč 5 deljeno s tč 3 krat 100.

To metodo bomo vnesli v našo metodologijo ugotavljanja delovne uspešnosti in jo bomo uporabljali od 1. 3. 1987.

PRIMER:

1. Podatki o delavcu (delavki) in o operacijah po DN:

— delavec (P.J), DN 286
— operacija (op) 87/1-norma čas 100 = 0.92

88/1-norma čas 100 = 0.92
Bonifikacija pri 87/1 = 30%
88/1 = 20%

— napake so ugotovljene na 36 kosih, ker zahteva 86,4 proizvodnih minut.

2. Priznane proizvodne minute po DN = 11320.

3. Planska proizvodna minuta v obračunskem mesecu za 10080.

Tako kot v nobeni kuhinji, tudi v kuhinji Libne nikoli ne zmanjka dela.

4. Izgubljeni (dodatni delovni čas) proizvodne minute $86,4 \times 3 = 259,2$.

5. Dejansko dosežene (priznane proizvodne minute po DN) točka 2 minus točka 4 = 11061.

6. Delovna uspešnost delavca (razlika)

točka 5 deljeno z točko 3 pomnoženo s 100 = 11061 : 10080 x 100 = % dosežene uspešnosti = 109,7.

Normalno bi bilo 112,3. Razlika je 2,6% ali če zaokrožimo navzgor 3%.

V metodo bomo vnesli le prvi del (metodo o ugotavljanju delovne uspešnosti na osnovi dodatnega dnevnega časa), ne pa drugi del (primer izračuna).

Za začetek naj tozdi nastavijo za evidenco interne knjige o kontroli kvalitete. Če se bomo odločili za enotne bloke, ki omogočajo vročitev enega izvoda tudi delavcu, vas bomo naknadno o tem obvestili.

Pripravil: D. PERIĆ
dipl. iur.

bucike

Videti je, da le enkrat na leto obudimo pravilnik o podeljevanju internih priznanj tik pred našim praznikom. In tako se večni krog začarano vrtil. Takrat — tik pred zdajci — ugotovimo, da je pravilnik pretog, da ga je nujno spremeniti in dopolniti. Večne so ugotovitve, da je prestrog, da smo si zadali z njim ostrejšje kriterije, kot jih zahtevajo druga, po rangi višja priznanja.

Med motečimi členi je tudi tisti z zahtevo, da delavec 10 ali več let aktivno deluje v organih upravljanja in sploh v življenju tozda oziroma DSSS. Nekaj pobud za spremembo je že lani sprožila konferenca sindikata Labod, vendar dlje od tega se stvar ni razvila. Letos pa ugotavljamo isto. Pričakujemo več točnih opredelitev in ne le načelne, najširše opise pričakovanih vrlin in delovanj, in kar splošno je mnenje, da se delavec že v petih letih lahko dodobra potrdi v svojem delovnem okolju. Pravzaprav mora prizadevnemu delavcu, ki se je več let trudil in izpostavljal, to prizadevanje

nujno prinesiti gotovost, z leti, ki niso rodila nobenega priznanja, ta že uplahne.

Tako torej se pravilnik pokaže v vseh svojih razsežnostih šele v praksi. Zaman se je sedaj spraševati, kaj smo mislili in delali ob javni razpravi, kje so bile naše pripombe takrat. Ne bi pa bilo odveč kakšno reči o naši nalogi sprotnega spremljanja vseh prizadevanj in uspehov slehernega delavca med letom. Neštetokrat smo že rekli, da bomo sproti evidentirali možne kandidate za interna pa tudi druga priznanja. Samo tako delo bi tudi rodilo uspeh in dalo priznanje v prave roke. Tako pa še vedno ostaja iskanje nagrajenega kampanjska akcija, ki osvetli predvsem bližnje dogodke, tiste bolj oddaljene manj, zasluge pa so hitro pozabljene.

Kdaj se bomo končno zavedli, kolikšnega pomena so priznanja, kaj lahko spobude in kaj lahko zavrejo, če jih ni. Obdržati nivo in pomen teh pa pomeni sproti kadrovati in sproti opozarjati na dopolnjevanje pravilnika. In le ugotava-

vljanje, da nekaj ne »štima«, vse po starem vrtil naprej. Vendar, da ne bo vse samo črno, moramo priznati, da je v dveh letih nazaj nekaj le bilo storjenega. Vsaj začeli smo, nekaj starih grehov je bilo v tem času tudi že odpravljenih. In če bomo še bolj dosledno in predvsem sproti spremljali delo in rezultate ter vsebinsko in pametno dopolnili pravilnik, bodo naša priznanja obdržala primerno raven.

ali je vsebina »odslužila« stroške?

Naše glasilo je lani stalo povprečno 104 din, cena ene strani, kar je primerljiveje, pa je stala povprečno 11,5 din. Izšlo je skupno 18 številčk Laboda, s tem da je bila ena številčka dvojna. Enajst številčk je izšlo na osmih straneh, ena na trinajstih in pet na dvanajstih straneh. To pomeni, da letnik šteje 161 strani, kar je — glede na leto pred tem, ko smo izdali 17 številčk glasila ali 112 strani, kar občutno več. Tudi dinamika izhajanja je skoraj štirinajstdnevna, če seveda odmislimo praznike in letni dopust.

Vsebinska analiza pokaže, da je vse več tehtnejših tem, da pa smo, na drugi strani, lansko leto začeli objavljati tudi več splošnih tem (iz psihologije, zanimivosti, majhne nasvete in nekoliko več razvedrilnih sestavkov). Ob analizi stroškov se moramo seveda najprej vprašati, kaj smo za tako ceno dobili, kaj smo prebrali, ali smo z glasilom zadovoljni, je dovolj novic iz našega tozda...

Najprej pa si moramo osvežiti namen glasila. Gotovo ima ta prvo nalogo povezovati delavce Laboda, jih obveščati in delno tudi izobraževati. Občasne zahteve po več zabavnih vsebinah, križankah itd. bi morale prav ob oceni stroškov priti v ospredje. Zavedati se moramo, da postaja glasilo vse dražje in da mora to oceno »odslužiti« predvsem s tehtnimi vsebinami.

In če misel peljemo še naprej, od kvantitete do kva-

litete, je nujna ena ugotovitev. Obseg dela za glasilo, ki je obsežnejše in pogostnejše, se večja. Ne gre pričakovati ob tako tempiranem delu, ki je često podcenjeno in zato obremenjeno z dodatnimi opravili in nalogami, da bo lahko teklo v nedogled in to še kvalitetno.

Na račun vse večjega opravljanja del in nalog in vse pogostejšega izhajanja ne samo glasila, ampak tudi biltenov ter razvijanja razglasnih postaj in ob tem tudi konkretnega sodelovanja, bo kvaliteta glasila gotovo trpela. Škoda pa bi bilo doseženo razvrednotiti z neskončnim dodajanjem novih in novih zadolžitvev. Prav zaradi prostorske oddaljenosti bi bilo potrebnih več neposrednih stikov s tozdi in z delavci, dograjevati in izboljševati bi morali vsebino v smislu večjega števila prispevkov, z več avtorskega dela (intervjuji, okrogle mize, komentarji...), kar pa zahteva predhodne priprave. Naš časopis je tudi naša osebna izkaznica, naše ogledalo, zato bi mu morali posvečati vse več in ne vse manj pozornosti.

Še marsikaj bi lahko napisali s tem v zvezi. Morali bi razmišljati o tem, da le obveščen človek lahko dobro obvešča, o tem, kako razvijati in usklajevati poti komuniciranja v Labodu in kje ter kakšno mesto ima pri tem glasilo. Kaj od njega pričakujemo, kakšno mesto mu bomo v bodoče dali.

L. J.

pri kolekciji ni poprav-nega izpita

Tokrat želimo nekaj več napisati o kolekciji srajc in bluz,

Pred sprejemom kupcev na zaključevanju še posvet prodajnikov — vodja Božo Verstovšek, odgovoren za prodajo srajc, Stane Peče, komercialistka v prodaji — Damjana Brajer in kreator srajc, Stane Vesel.

saj smo o vrhnjih oblačilih spregovorili že v prejšnji številki našega glasila.

V kolekciji je 82 različnih modelov bluz in 130 srajc. Bluze, kreirala jih je Irena Bradač, so — tako kot zahtevajo modni tokovi — vse razkošnejše, temu pa so ustrezni tudi materiali. Približno 60 odstotkov tkanin za bluze je uvoženih, veliko tega je iz Kitajske. Materiali so zahtevni, od čiste svile, ki je v eni barvi ali dezerirana, do različnih poliestrov, ki jih ženske rade nosijo. Barve so modne, od rjavih tonov, kjer prevladujejo »zažgane nianse, do kombinacije s črno, peščeno in še kakšnimi toni.

Veliko je svilenih bluz, kjer je treba še posebej poudariti razkošne žakardne vzorce.

Med srajcami ponujamo tudi zelo modne izdelke iz težke flanele. Izdelki so bili na zahodnem trgu že v tej sezoni zelo iskani. S temi modeli ter s klasičnimi srajcami, ki so tudi vse zahtevnejše, lahko trdimo, da ponujamo ekskluzivno kolekcijo za naslednjo jesen in zimo. Prav med težkimi flanelami smo edini v Jugoslaviji. Med klasičnimi oziroma strožjimi srajcami pa je veliko takih, ki jih bogate dodatki, dvojni zapestniki, smoking ovratniki itd. Za srajce je uvoženih približno 20 odstotkov tkanin. Kreator srajc je Stane Vesel.

In kako prodajamo srajce in bluze? Tine Juršič, vodja programa bluz, in Stane Peče, vodja programa srajc, pravita, da gredo ti izdelki dobro v promet. Neglede na cene, saj stane na primer bluza od 30.000 do 65.000 din, trgovci segajo po naših izdelkih. Prav zaradi visokih cen, ki jih seveda prinašajo zahtevni modeli z veliko vložene delo in temu ustrezne zahtevne in drage tkanine ter ostali pomožni material, pa bomo morali pri predelavi zahtevati od sebe najboljšo kvaliteto ter spoštovanje rokov dobave. Smo dragi, ker delamo za zahtevne kupce. Prodajamo na tista tržišča, kjer so kupci najbolj izbirčni, kar nas vse dodatno obvezuje. Zaključevanje kaže, da nam trg zaupa, mi pa se bomo morali potruditi, zaupanje tudi opravičiti.

Pred temi našimi nalogami pri predelavi kolekcije pa je na potezi nabavna služba, v tem primeru Slavko Jerman, ki je odgovoren za nabavo osnovnega materiala za ta program. Upamo, da bo šlo vse po zastavljenih poteh in da z dobavo ne bo problemov.

zap. št.	št. str.	novinarski servis	grafična priprava	tisk in papir	skupaj številka	cena I izv.	cena I stran
1	8	20.000	65.505	61.235	146.740	55,37 din	6,9
2	8	20.000	73.215	79.620	172.835	65,22 din	8,15
3	8	20.000	70.431	66.570	157.001	59,25 din	7,41
4	8	20.000	89.178	96.695	205.873	77,69 din	9,71
5	13	32.500	97.445	90.275	220.220	83,10 din	6,39
6	8	26.000	80.693	62.740	169.433	63,93 din	7,99
7	12	39.000	119.020	91.550	249.570	94,17 din	7,84
8	12	39.000	90.810	79.170	208.980	78,86 din	6,57
9	8	260.000	154.678	84.960	265.638	100,90 din	12,53
10	8	39.000	152.421	84.960	276.381	104,29 din	13,03
11	8	39.000	143.749	89.960	272.759	102,90 din	12,86
12	8	39.000	193.305	101.952	334.257	126,13 din	15,76
13/							
14	12	58.500	245.780	148.850	453.130	170,99 din	14,24
15	8	50.740	192.519	106.220	349.479	131,87 din	16,48
16	8	50.720	193.305	185.160	429.185	161,95 din	20,24
17	12	76.080	287.550	167.454	531.085	200,40 din	16,70
18	12	76.080	287.550	167.454	531.085	200,40 din	16,70

Cena enega izvoda: povprečno 104 din.
Cena ene strani: povprečno 11,5 din.

Temenica je lani začela z dolgo pričakovano gradnjo kuhinje in jedilnice. Ob letošnjem 8. marcu bo uradna otvoritev te pridobitve.

rešiti bo treba status upokojenca

»Dovolite, da vam napišem nekaj misli glede upokojenecv Tip-topa. Od leta 1975 sem upokojenka Modnih oblačil, ki so se priključila Tip-topu oziroma ta Labodu. Ko sem odhajala v pokoj, sem bila prepričana, da na starost ne bom pozabljena. Tako so mi zatrjevali tudi vsi okoli mene, toda, na žalost, ni tako. To bi še kako razumela, če bi bila slaba delavka. Tako pa lahko rečem, da sem bila vestna in vedno z delom nad normo, čeprav se mi morda kot borki ne bi bilo treba toliko truditi. Vendar sem pač tistega kova, da me brezdelje moti.

Zaradi tega pa se mi resnično zamalo zdi, da sem sedaj pozabljena. Lahko rečem, da sem za vestno in dobro delo samo kaznovana. Veliko bi vam še lahko napisala, pa ne najdem besed, ker me vse to preveč boli. Omenila bi vam le še, da sem bila toliko let tiho, ker sem imela še moža, zato nisem bila tako osamljena in sem potrpehla. Sedaj pa, na

žalost, ni več tako. Vsaka dobra in prijazna beseda mi je dobrodošla. Hvaležna sem vsem, ki me niso pozabili.«

OLGA BROD

Pismo upokojenke Olge Brod je, kot pravita poslovna sekretarka tozda Tip-top Ana Milena Gašperšič in direktor tozda Tomislav Mihelič, izziv oziroma spodbuda delovni organizaciji Labod in Tip-topu za ureditev vprašanja statusa upokojenecv Tip-topa, oziroma tudi tistih, ki so delali še pri Modnih oblačilih pred pripojitvijo k DO Labodu. Le-ta so imela zaposlenih okoli 2000 delavcev v Ljubljani, Trebnjem, Bohinju, na Krki in v Idriji ter drugod v raznih obratih. Ob spojitvi se jih je precej upokojilo, nekateri so se zaposlili drugje, nekaj jih je ostalo. Po tem sodeč bi lahko imel sedanjí Tip-top več upokojenecv kot aktivnih delavcev, saj so bila Modna oblačila povojna delovna organizacija. Zato so v Tip-topu in na ravni DO zavzeli stališče, da je mejna letnica 1975, oziroma 1. 1. 1976, ko je začela veljati samoupravna pripojitev k Labodu. Takrat je bila dana usmeritev, da velja status upokojenca za tiste, ki uveljavljajo to pravico iz minulega in živega dela. Na tej osnovi so tudi predvidena denarna sredstva, pravi Ana Milena Gašperšič.

Dokaj neurejena dokumentacija in kadrovske spremembe v splošnih službah se danes kažejo tudi v neurejeni eviden-

ci upokojenecv. Ob 60-letnici Laboda jih je poslovna sekretarka sicer skušala zbrati čim več in ob tisti priložnosti so si obljubili, da bodo seznam s skupnimi moči še ažurirali in da se bodo ob pomembnejših dogodkih dobivali. Ta naloga še ostaja. V Tip-topu so ob pismu tov. Brodove pokazali veliko razumevanja za te upokojenice in žele to boleče vprašanje čim prej rešiti.

Poleg upokojenecv sedanjega Tip-topa (teh je 33) žele skupaj s starejšimi upokojenci (tu naj bi bili vključeni tudi delavci iz določenega obdobja pred pripojitvijo k Labodu) ustanoviti sekcijo. Take sekcije delujejo že pri drugih tozdih v Labodu, seveda da pa je treba priznati, da je prav Tip-top pri reševanju tega vprašanja v posebnem položaju. Prav tako pa nekdanji delavci Modnih oblačil, sedanjí upokojenci, ki so gotovo veliko svojih sil vtkali v delo ter zagotovili s svojim delom prostore in strokovno znanje, danes pa so osamljeni in »ne pripadajo« nikomur. Vprašanje ni enostavno. Upamo, da bodo v Tip-topu našli pravo obliko, da jim bo uspelo ustanoviti sekcijo in da bodo nato upokojenci sami poskrbeli za svoje nekdanje sodelavce, ki morda še niso vključeni v seznam naših upokojenecv, pa bi to vendarle morali biti.

Doreči bo treba tudi mejno letnico, ki jo bo treba premakniti nekaj let nazaj, da bi bili tako zajeti tudi tisti delavci, ki

so se upokojili v določenem krajšem obdobju pred pripojitvijo k Labodu.

In sedaj nazaj k pismu Olge Brod. Spodbudila je te aktivnosti, ki bodo marsikomu obogatile življenje po aktivni dobi. V Tip-topu se je spominjajo kot pridno delavko, zato gotovo pričakujejo, da bo tudi v njihovi sekciji ustvarjalno delovala. Mi pa pričakujemo čez čas bolj optimistično pismo. Prepričani smo, da bo Brodarjeva sčasoma imela dovolj spodbudnih in veselih vzrokov tudi za to.

analiza je pokazala na vzroke

Pri poročanju o referendumu, ki je potekal v našem tozdu Temenica in Krojaškem podjetju iz Trebnjega za spojitve, smo počakali na analizo vzrokov, ki so — po mnenju Temenice — pripeljali do negativnega rezultata. Analizo, ki jo je izdelala Temenica, so potrdili tudi na delavskem svetu, povzetke ugotovitev te pa predstavljamo tudi v našem časopisu:

Prevladalo je mnenje, da bi združitev s Krojaškim podjetjem le parcialno rešila razmere za delo v Temenici, saj bi se ob spojitvi del delavcev selil v stavbo Krojaškega podjetja. Delavci Temenice pa si žele in pričakujejo celovito reševanje vprašanja pogojev za delo. Menijo tudi, da je dokončna rešitev tega vprašanja možna le z dograditvijo prostorov na sedanji lokaciji. Pokazali so tudi precej nezaupanja do predlogov, ker so menili, da tudi dosedanje rešitve niso prinesle tistega, kar so pričakovali. Pri negativni odločitvi so bili ključnega pomena seveda tudi povsem osebni, ozki interesi.

Spremembe bi lahko posegale v ustaljen red, česar si delavci seveda ne žele. Pri tem niso upoštevali širših interesov Laboda kot delovne organizacije, tudi ne interesa družbenopolitične skupnosti in družbenih interesov sploh. In končno so med vzroki tudi trditve, da naj bi v Krojaškem podjetju referendum že »v naprej propadel«, kar je seveda vzročno vplivalo tudi na odločitev v Temenici.

odkrivanje raka

Vsako leto zbolijo za tem rakom v Sloveniji nad 300 žensk, sledita Vojvodina in Hrvatska, najmanj primerov pa je zaslediti na Kosovu ter v Bosni in Hercegovini. Tudi v svetovnem merilu prednjačijo v tej bolezni razvitejša država, manj razvite pa imajo zelo malo primerov.

Iz tega izhaja, da družbeni standard (predvsem način življenja, prehrane) vpliva na pogostost pojavljanja raka na dojkah in drugih vrst raka.

Faktorji, ki vplivajo na večjo možnost raka na dojki, so: debelost, zelo zgodnja prva menstruacija — dolgorodno obdobje, zelo pogostna in močna menstruacija (na 20 dni), prvi porod zelo pozno (pri 30 letih), če je kdo v ožjem sorodu to bolezen že imel.

Pa še nekaj resnic:

— mnogo boleznih se začne s težavami, za katere mislimo, da ne pomenijo nič hudega, vendar pa ne smemo biti nikoli prepričani, da morda ne napovedujejo kaj resnejšega.

— številni bolniki odkrijejo znamenja bolezni sami, toda iz strahu pred zdravnikom in zdravljenjem svoje težave prikrivajo in odlašajo toliko časa, da slednjič res morajo na zdravljenje.

— takšno odlašanje je dostikrat usodno, zlasti se ne bi smeli obotavljati, če gre za znamenja, ki bi lahko pomenila raka.

Predavanja, ki je bilo zelo kvalitetno, je bilo za delavke zelo koristno, saj jih je spodbudilo k razmišljanju o svojem zdravju. Iz pogovora z njimi je bilo čutiti prizadevanje za to, da bodo kaj več naredile zase, želja pa je bila, da se organizira še kakšno predavanje.

BRIGITA ŠULC
soc. delavka

Zgodnje oziroma pravočasno odkrivanje rakastih obolenj je prvi pogoj za ozdravitve. Kako zaznati spremembe, kako se preventivno pregledovati, da bi pravočasno odkrili eno najbolj razširjenih rakastih obolenj — raka na dojki: o tem je bilo v tozdu

Libna organizirano predavanje z naslovom Preventivni ukrepi in način zdravljenja rakastih obolenj na dojki, predaval pa je redni profesor na medicinski fakulteti ter zdravnik onkološkega inštituta dr. Rastko Golouh.

Povzetki s predavanja:

Začetna znamenja mnogih boleznih lahko odkrijemo sami, če jih le poznamo in smo nanje pozorni, med take bolezni sodi tudi rak na dojki.

Zato je samopregledovanje dojk, ki bi ga morale opravljati vse žene po 20 letu starosti, nadvse pomemben ukrep v boju proti raku na prsih. Vsaka zatrdlina v dojki je nujen poziv k zdravniku, ki bo edini lahko določil, ali gre za raka ali ne. To je izredno pomembno, saj je zdravljenje tem uspešnejše, čim prej se začne in je bolezen odkrita v zgodnjem stadiju.

Vodja nabave, Mirko Rupnik, Slavko Jerman, ki skrbi za nabavo osnovnih surovin za program srajc in bluz ter vodja prodaje za bluze, Tine Juršič pri skupnem delu. To zahteva veliko priprav, dogovarjanj, usklajevanj, načrtovanj, da bi naše proizvodnje delale nemoteno in da bi trgovci pravočasno dobili naročeno blago.

marici v slovo

V enainpetdesetem letu je za vedno odšla od nas Marica Barbič. Pred dobrima dvema letoma se je invalidsko upokojila, čeprav bi še nadvse rada delala. Da je delala zares z veseljem in z odgovornostjo, priča njena nedeljena priljubljenost med labodovci in med vsemi, ki so kupovali v naši prodajalni.

Toda upokojitev za Marico ni pomenila počitka. Razdajala se je za svojo družino, za hišo, ki sta si jo z možem želela urediti, da bi končno tudi njihovo življenje steklo udobneje in veselejše. Toda njeno večno hrepenenje po sreči, ki jo je vse redkeje obiskala, je postajalo vse manj uresničljivo. Zbolela je in po operaciji le počasi okrevala. Tik pred vselitvijo v novo hišo pa se je težko poškodoval še njen mož. Kako grozljivo in dobesedno se je v njihovem domu uresničil rek, da nesreča nikoli ne pride sama...

Okoli novega leta je morala Marica ponovno v bolnišnico. Verjela je, da ima težjo pljučnico in da bo najkasneje v dveh mesecih zopet doma. Te vere, da je bolezen premostljiva, se je oklepala do zadnjega. Ponovno je našla veliko upanje in moči, ki sta jo hrabrila vse do konca.

Pred dvema letoma je še tako prijazno, zadovoljno, veselo stregla naše kupce, danes pa je ni več. Spominjali se je bomo kot dobre delavke in ljubeznive znanke — Marica Barbič.

Težko pa bodo po Maricini smrti našli upanje in moč njeni domači. Šoloobvezen in zelo nadarjen sin, pa tudi tisti starejši, hčerka z možem in vnučkom, pa bolan mož... vsi bi jo še kako potrebovali, potrebovali bi njeno ljubezen, njeno prisotnost, njeno milino in optimizem.

Malo lepega je doživela, hkrati pa je znala svoji okolici dajati toliko toplino, kot da je imela sreče v izobilju. Tako — milo in dobro bomo obdržali v živem spominu.

Sodelavke in vsi,
ki smo jo imeli radi

Prišli — odšli v januarju

ZALA
Ni sprememb

LOČNA
Ni sprememb

TEMENICA
Ni sprememb

LIBNA
Prišla je ena delavka s 5. stopnjo izobrazbe, odšla pa tudi ena delavka, prav tako s 5. stopnjo izobrazbe. (obe v režiji)

TIP-TOP
Sprememb ni bilo

DELTA
Prihodov ni bilo, odšle pa so tri delavke in sicer s 1. do 6. stopnjo iz neposredne proizvodnje in s 5. stopnjo iz splošne režije, vendar je bila v tem primeru delavka zaposlena za določen čas.

COMMERCE
Sprememb v Novem mestu ni bilo, v ljubljanski enoti pa prihodov ni bilo, odhod pa eden — s 4. st. izobrazbe.

DSSS
Prihodov ni bilo, odhod je bil pa eden — s 5. stopnjo izobrazbe.

Zbor športnega društva

Letni zbor športnega društva v novomeškem delu Laboda je pokazal na precej živahno dejavnost v preteklem letu in si s programom zastavil še več aktivnosti za naprej. Zagnanosti ne manjka, dejstvo, da je sedaj tudi strokovna delavka v kadrovsko-socialni službi zadolžena za delo športnega društva, pa gotovo napoveduje vodeno, organizirano in usmerjeno delo. Ob tem bo gotovo tudi uresničena davna želja, da bi bilo to športno društvo na ravni delovne organizacije, da bi bile aktivnosti usklajene in poenotene.

Seveda pa je tudi pri teh dejavnostih vprašanje denarja. Za plavanje, izlete, organizacijo tekmovanj ipd. je potreben denar, ki ga bo športno društvo zaprosilo pri organih upravljanja. Gotovo tudi v prihodnje ne bo vprašanje dotacij, saj gre pri tem predvsem za preventivo, za zdravje in za povezovanje delavcev Laboda.

Povejmo še, da so se člani odločili tudi za višjo članarino, do sedaj je bila 240 din, odslej pa bodo plačevali 1000 din letno.

ŠOPEK MODROSTI

Ljubezen sta prostor in čas, merjena s srcem.

Tistemu, ki želi, ne manjka načinov.

Modrost ne izvira toliko iz razuma, kot iz srca.

Govor mora biti vaja možganov, ne pa srca.

Humor je rešilni pas za plavanje po reki življenja.

Posnetek z zadnjega Labodovega veleslaloma. Najdragocenejše pri tem je bilo, da so se srečali delavci z vseh Labodovih tozdov, se povsnelili in se zblížali. (Foto: J. Novak)

vsakdanje

Pustni čas nešteti mask od časov drugih nisi nič drugačen. Oblači revni se v bogataša in bogataša v revnega se šemi, in vendar sta spet dva, tako ni konca tej dilemi.

Komur življenje se smehlja — nasprotje išče, žalostna se larfa mu poda.

A komur sonce bolj poredko sije — ne nora maska ne vesela mu žalosti ne skrije.

Tako je pust le kruta šala, ob polnoči se vsak odkrije, druga maska je ostala...

JOŽE BRAČIKA

ptujski mesec v ljubljani

Starosta slovenskih mest — Ptuj in Ormož — se predstavljata v Ljubljani s številnimi prireditvami. Med dejavnostmi, ki bodo tekle tja do srede marca, je tudi modna revija. 27. februarja bo v predddverju Maximarketa revija, na kateri bodo sodelovali Konus, Planika, Mercator-Zaščita, Zlatarne Celje in Labod. Vse te delovne organizacije imajo na ptujskem ali ormoškem območju tudi svoje tozde ali obrate. Revijo bo spremljala kratka predstavitev teh delovnih organizacij, s poudarkom na tistem delu, ki prihaja iz Ptuja. Tako se bo predstavil tudi Labod in še posebno Delta.

sejmi

Začetek leta je tudi čas sejmov. Za nami sta že sejma v Ljubljani, o katerem smo podrobno pisali, in Skopju. Sejma, ki sta pred nami, sta odprtega značaja, torej gre za predstavitev izdelkov najširši publiki, hkrati pa poteka na njih tudi zaključevanje za naslednjo jesen in zimo. Zato velja pripravam teh sejmov velika pozornost, saj je od te predstavitve v veliki meri odvisen prodajni učinek za drugo polovico leta.

Obiska iz sosednjega vrta smo v Novem mestu vedno veseli. Otroci nas obiščejo ob novem letu, 8. marcu, prazniku dela, pa še kdaj. Nikoli nam ne pozabijo čestitati in nas razveseliti s svojim nastopom.